

ROMÁNSKÝ KOSTEL SV. KLIMENTA A PŘÍCHOD DOMINIKÁNŮ NA STARÉ MĚSTO PRAŽSKÉ VE SVĚTLE NEJNOVĚJŠÍCH OBJEVŮ

JAN HAVRDA — MIROSLAV KOVÁŘ — ANNA ŽĎÁRSKÁ

Nález neznámé románské konstrukce v suterénu jižního křídla pražského Klementina umožnil zamýšlení nad nejstarší zástavbou místa, kde se měl dle zmínky v tzv. Dalimilově kronice nalézat kostel sv. Klimenta. V této části Starého Města se ve vrcholném středověku nacházela jedna z nejvýznamnějších církevních institucí své doby, klášter dominikánů. V článku jsou také shrnuty písemné prameny do poloviny 13. století, které se týkají usazení řádu bratří kazatelů v Praze.

ROMANESQUE CHURCH OF ST. CLEMENT AND THE ARRIVAL OF DOMINICANS TO PRAGUE OLD TOWN IN THE LIGHT OF THE MOST RECENT DISCOVERIES

The discovery of Romanesque construction in the basement of the south wing of Prague Klementinum prompted discussion on the earliest buildings on this site where the church of St. Clement should have been situated according to a mention in so called Dalimil's chronicle. Also one of the most important ecclesiastical institutions of its period was to be found on this site in the High Medieval Ages. The article also summarises written evidence up to the mid 13th century concerning the settling of the Order of brothers Preachers in Prague.

Klíčová slova — Praha-Staré Město – Klementinum – stavebněhistorický průzkum – archeologický výzkum – románská architektura – dominikánský klášter

Key words — Prague-Old Town – Klementinum – building history survey – archaeological excavation – Romanesque architecture – Dominican convent – church of St. Clement

Kvadríková konstrukce objevená při stavebněhistorickém průzkumu v barokním sklepě jezuitské koleje severovýchodně od závěru kostela Nejsvětějšího Salvátora dokládá existenci raně středověké architektury, která je starší než v těchto místech vybudovaný rozsáhlý raně gotický dominikánský konvent. Významné části pražského kláštera bratří kazatelů byly odkryty při nedávno realizovaném archeologickém výzkumu v jižní části Klementina (HAVRDA/KOVÁŘ 2011; HAVRDA/KOVÁŘ/PROKOPOVÁ 2013; HAVRDA/PROKOPOVÁ/KOVÁŘ 2013; HAVRDA/ŽĎÁRSKÁ/KOVÁŘ 2014 a 2015), ovšem objevené zdivo z pravidelných opukových kvadríků náleží patrně ke starší stavbě, která se nalézala pod Vlašskou kaplí v Karlově ulici (obr. 1: 1; 2: 1).¹

Obr. 1. Praha 1-Staré Město, románské kostely v 1. třetině 13. století (dle DRAGOUN 1998, 50; DRAGOUN 2002 upraveno a doplněno). **1** – kostel sv. Klimenta; **2** – kostel sv. Jana Křtitele Na Zábradlí; **3** – rotunda sv. Kříže; **4** – kostel sv. Valentina; **5** – kostel sv. Vavřince; **6** – kostel sv. Ondřeje (přesná lokalizace nejistá); **7** – kostel sv. Filipa a Jakuba; **8** – kostel sv. Štěpána ve zdi (přesná lokalizace nejistá); **9** – kostel sv. Martina ve zdi; **10** – kostel sv. Jiljí (románská fáze předpokládána); **11** – kostel sv. Michala; **12** – kostel sv. Havla (románská fáze předpokládána); **13** – kostel sv. Linharta; **14** – kostel Panny Marie Na Louži; **15** – kostel sv. Martina Menšího (románské stáří hypotetické); **16** – kostel Panny Marie před Týnem; **17** – kostel sv. Benedikta; **18** – kostel sv. Haštala; **19** – synagoga (přesná lokalizace nejistá). **Zelená linie** – hranice spodního terasového stupně; **hnědá linie** – opevnění Starého Města (Mapový podklad na základě Mapy evidence nemovitostí sestavila a historické prvky zobrazila S. Babušková, 2015.)

V průběhu 12. století vzniká v prostoru pražské předlokační aglomerace řada menších sakrálních staveb. Jednalo se převážně o nevelké svatyně s převahou prostých jednolodních kostelíků a vyskytují se zde též rotundy. Na základě současného stavu bádání se

1 Archeologický výzkum vedl J. Havrda a A. Žďárská (roz. Prokopová). Součástí výzkumu byla i stavebněhistorická analýza odkrytých stavebních konstrukcí, kterou provedl M. Kovář.